

Секція

**«МІЖНАРОДНІ ТРАНСПОРТНІ КОРИДОРИ ТА КОРПОРАТИВНА ЛОГІСТИКА»
ГОЛОВА СЕКЦІЇ – д.е.н., професор В.Л. Дикань**

УДК 656.2:65.011.8

**СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ
РОЗВИТКУ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ**

*Панченко С.В., д.т.н., професор,
ректор (УкрДУЗТ)*

Глобалізація світової економіки обумовлює активізацію міждержавних господарських зв'язків, багаторазово посилюючи роль залізничного транспорту. З точки зору географічної перспективи ефективні залізничні перевезення сприяють вирівнюванню регіональних диспропорцій як між країнами, так і на рівні Транс'європейської транспортної мережі. Це дозволяє розглядати залізничний транспорт як важливий чинник економічного зростання, створення конкурентних переваг для національної економіки у межах світового господарства, що особливо важливо, враховуючи інтеграцію транспортних ринків у Європі та активізацію товарообміну між ЄС і Україною.

З урахуванням геополітичних умов залізниці України мають один з найбільших у Європі потенціал транзитності. Мережа українських залізниць є однією з найбільш розвинутих серед європейських країн, займає провідне місце за обсягами перевезень та відіграє важливу транзитну роль на Євразійському континенті. Експлуатаційна довжина залізничних колій загального користування складає 20948,1 км, з яких 48% електрифіковано. Крім того, роль залізничного транспорту в системі транспортних комунікацій України посилюється і тим, що через територію держави пролягають основні транспортні транс'європейські коридори: Схід—Захід, Балтика—Чорне море. Зокрема, транс'європейська залізнична магістраль Е-30, що бере початок в Берліні, перетинає Україну за маршрутом Мостиська—Львів—Київ.

В наш час ведеться активна робота

щодо виходу вітчизняного залізничного транспорту на світовий ринок. Зокрема на міжнародному рівні Україна приєдналася або проводить процедури приєднання до основних Конвенцій і багатосторонніх угод у галузі транспорту, які визначають пріоритетні напрямки та умови перевезень транзитних вантажів. Серед цих заходів найважливішими є приєднання до Конвенції про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ), проведення роботи щодо підписання Конвенції про процедуру міжнародного митного транзиту при перевезенні вантажів залізничним транспортом, розробка проекту Закону «Про приєднання України до Конвенції про спільну транзитну процедуру» та ін.

Розвиток інфраструктури залізниць України здійснюється по трьох напрямках: забезпечення масових перевезень та здійснення швидкісного і високошвидкісного руху поїздів, а також створення мережі транспортно-складських комплексів, консолідуючих та логістичних центрів, які повинні забезпечити функціонування транспортних коридорів та організацію контейнерних та контрейлерних перевезень.

Проводиться робота зі створення і розвитку потужних логістичних комплексів у найбільш вантажоспоживаючих регіонах України. З метою розвитку перевезень вантажів у сполученні міжнародних транспортних коридорів планується створення сучасних перевантажувальних комплексів на прикордонних переходах України з Угорщиною і Польщею (ст. Чоп і Мостиська).

Продовжуються роботи з електрифікації залізниць, застосування саморегулюючої, інтелектуальної системи тягового електропостачання, що забезпечить оптимальний процес енергозабезпечення тяги.

Головним напрямком розвитку систем сигналізації, централізації та блокування є оновлення засобів залізничної автоматики на базі створення мікропроцесорних та комп'ютерних систем.

При розвитку телекомунікаційних мереж впроваджуються волоконно-оптичні лінії зв'язку та цифрові системи зв'язку та

радіозв'язку, що вирішує проблеми підвищення надійності не тільки магістральних та технологічних видів зв'язку залізниць, а також питання забезпечення надійним зв'язком практично усіх районів України.

Пріоритетним для залізниць України є впровадження швидкісного руху пасажирських поїздів, яке передбачає курсування денних поїздів між Києвом, більшістю обласних центрів та найбільших міст України, з терміном перебування у дорозі 4-7 годин та застосуванням вагонів підвищеної комфортності. Крім вирішення соціальних питань, значної економії часу перебування пасажирів у дорозі, суттєво знижуються інвестиційні потреби залізниць за рахунок забезпечення составом денного поїзда рейсів в обидва напрямки за добу, що робить такі перевезення у 2,5 рази ефективніші ніж звичайні поїзди. Виконується програма поетапного переходу на прискорені денні пасажирські експреси.

В межах процесу модернізаційних перетворень на залізничному транспорті основними стратегічними цілями і завданнями є:

- реформування системи державного управління галуззю шляхом упорядкування повноважень органів, які забезпечують формування та реалізацію державної політики в галузі, а також здійснюють держконтроль і визначення функціональних обов'язків всіх учасників ринку в умовах створення ПАТ «Українська залізниця»;

- формування принципів нової моделі ринку залізничних перевезень, учасників ринку, їх прав і обов'язків, що забезпечить створення конкурентного середовища на ринку перевезень;

- утворення вертикально-інтегрованої системи управління всередині ПАТ «Українська залізниця» з забезпеченням організаційного та фінансового поділу оператора інфраструктури та перевізника всередині компанії;

- впровадження європейських норм і стандартів допуску і роботи на ринку залізничних перевезень, що передбачає в тому числі і вимоги гарної репутації, фінансової спроможності, професійної компетентності персоналу, наявність тягового рухомого складу;

- формування нових принципів ціноутворення на залізничному транспорті з урахуванням ринкових перетворень у галузі та враховуючи конкуренцію між видами транспорту;

- впровадження європейської системи управління безпекою перевезень в галузі з встановленням процедур сертифікації систем управління безпекою та впровадження процедур та методів державного нагляду та контролю згідно з актами законодавства ЄС;

- законодавче врегулювання соціальних пасажирських перевезень;

- визначення стандартів якості залізничних перевезень, зокрема з обслуговування інфраструктури, а також вантажних та пасажирських перевезень, з урахуванням забезпечення доступності до залізничної інфраструктури пасажирів з обмеженими можливостями;

- впровадження технічних стандартів функціонування залізниць для забезпечення безперешкодного інтегрування в міжнародну транспортну систему;

- впровадження логістичних технологій з урахуванням розвитку комбінованих перевезень і т. п.

Реалізація пріоритетних напрямів розвитку залізничного транспорту дозволить забезпечити:

- для громадян — підвищення якості залізничних транспортних послуг; забезпечення безпеки транспортування; забезпечення високих соціальних стандартів суспільних послуг, підвищення якості праці залізничників;

- для суб'єктів підприємницької діяльності — забезпечення прозорості та недискримінаційного доступу до залізничної інфраструктури для користувачів різних форм власності, формування на залізничному транспорті сучасних ринкових відносин і підвищення його конкурентоспроможності, розширення можливостей підприємницької діяльності у сфері залізничного транспорту, підвищення інвестиційної привабливості підприємств залізничного транспорту;

- для держави — підвищення ефективності системи державного управління та регулювання, підвищення рівня забезпечення економічної та оборонної безпеки держави, забезпечення ефективного управління майном підприємств залізничного

транспортну та його розвитку, більш повне використання транзитного потенціалу України, прискорення темпів євроінтеграції України.

УДК 658.23:656.2

ІНТЕГРАЦІЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ В СВІТОВУ ТРАНСПОРТНО- ЛОГІСТИЧНУ СИСТЕМУ

Дикань В.Л., д.е.н., професор (УкрДУЗТ)

На сьогодні продовжується активний розвиток інтеграційних процесів у всіх сферах діяльності людства. Найактивніший вплив на інтеграцію економіки має комунікаційна система країн. Сьогодні світова спільнота інтенсивно формує єдиний транспортний комплекс, використовуючи просторове розташування і ресурсний потенціал держав і забезпечуючи при цьому їх інтегральне обслуговування. Найбільш виражені дані тенденції в Європі, де створення різних міждержавних об'єднань спричинило собою глибину інтеграцію транспортних систем країн ЄС і суміжних держав, а також необхідність вироблення нової загальноєвропейської транспортної політики. Ця політика отримала швидке визнання і була організаційно оформлена в документах транспортних органів країн ЄС, що утілилися спочатку в системі транс'європейських транспортних осей (декларація Комітету міністрів транспорту країн ЄС, 1983 рік); потім в систему інтермодальних транспортних мостів (1-ша Загальноєвропейська конференція з транспорту. Прага, 1991 рік); і, нарешті, у системі міжнародних транспортних коридорів (або пан'європейських транспортних коридорів) (2-га Загальноєвропейська конференція з транспорту. Греція, о. Крит, 1994 рік.) і транс'європейської транспортної мережі TEN-T.

В найближчому майбутньому пріоритетним буде формування транспортних коридорів між західноєвропейськими і азійсько-тихоокеанськими промисловими і транспортними центрами. Значна протяжність

транспортних комунікацій України із заходу на схід сприяє створенню оптимальних умов для перевезення вантажів і пасажирів, що є сприятливим для розвитку вітчизняного залізничного транспорту через вигідне географічне положення України, територією якої проходять 3 залізничних транспортних коридори – № 3, 5, 9 та міжнародний транспортний коридор ТРАСЕКА (Європа – Кавказ – Азія). Крім того, через українські порти Ізмаїл і Рені здійснюється взаємодія з пан'європейським коридором №VII по річці Дунай. В рамках Організації співробітництва залізниць мережа «критських» коридорів доповнена новими маршрутами і включає сім коридорів, які проходять територією України: № 3, 4, 5, 7, 8, 10, 12. Два мультимодальних коридори, які входять до транс'європейської транспортної мережі TEN-T (оновленої Транс'європейської транспортної мережі ЄС) мають своє закінчення на кордоні з Україною: «Середземноморський коридор» (RFC № 6), який має своє закінчення на кордоні Угорщини з Україною (ст. Захонь) та «Східний коридор» (RFC № 9) (наразі працює його «Чесько-Словацька» частина), який має своє закінчення на кордоні Словаччини з Україною. В цілому Україна бере активну участь у формуванні єдиної європейської транспортної мережі. На сьогодні завершено формування транспортно-логічної системи з країнами сусідами ЄС, узгоджені пріоритетні залізничні та автомобільні транспортні маршрути, проводиться активна робота по включенню внутрішніх водних шляхів України в Транс-Європейську транспортну мережу TEN-T.

Необхідно враховувати і те, що Україна вийшла на новий рівень взаємин з Європою – ратифіковано Угоду про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Формування зони вільної торгівлі між Україною і країнами-членами ЄС відкриває для нас не тільки нові можливості, а й формує нові виклики до створення відповідних умов для вільного переміщення товарів, послуг і робочої сили.

Безумовно ефективна організація міжнародних перевезень – одна з основ стабільного розвитку торговельно-економічних відносин. Разом з тим, слід враховувати й те, що протягом останніх десятиліть для світової економіки характерне